

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบประเมินเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
การตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่
เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เพื่อตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ

ในฐานะของผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าข้อความในเครื่องมือวิจัยนี้สามารถวัดได้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม และหาก ท่านเห็นว่าสมควรปรับปรุงประการใด โปรดเขียนความคิดเห็นในช่องขวามือ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณามีดังนี้

ถ้าเห็นว่าข้อความวัดได้ตรง ให้

1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรง ให้

0

ถ้าเห็นว่าข้อความวัดได้ไม่ตรง ให้

-1

เครื่องมือในการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็ก มี 4 ชิ้น คือ

1.แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น

2.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

3.แบบสังเกตการสอนของครู/นักปราชญ์ทางการศึกษาเพื่อการบันทึกแบบสังเกต

4.แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์การสอนพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในครั้งนี้

(ปิ่นทอง ใจสุทธิ)

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็น
ครูผู้สอนพุทธศาสนาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็น
สำหรับครูผู้สอนพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 3

ข้อความ	1	0	-1	ความคิดเห็น
1.การสอนพระพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของท่านดำเนินการ/ทำอะไรบ้าง				
2.ท่านคิดว่าเนื้อหาหลักธรรม/กิจกรรมที่ควรจัดให้เหมาะสมกับ เด็กวัยรุ่น ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง				
3.วิธีสอนพระพุทธศาสนาของท่านนั้นมีวิธีการ/ขั้นตอนและเทคนิคใดบ้าง				
4.เทคนิค/วิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นมาคืออะไร				
5.เทคนิค/วิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาอะไรของการเรียนการสอน				

ข้อความ	1	0	-1	ความคิดเห็น
6.เทคนิค/วิธีการ/นวัตกรรมดังกล่าว พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยทฤษฎี/หลักการ/ แนวคิดใด ท่านนำทฤษฎี/หลักการ/ แนวคิดนั้นมาจากไหน				
7.มีปัจจัยใดบ้างที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาการสอน/ เทคนิค/ วิธี/ พัฒนานวัตกรรมนี้				
8.เทคนิค/ วิธีการวัดผลประเมินผลที่ท่าน ใช้ได้แก่วิธีใด/ อย่างไร				
9.ท่านมีวิธีการ/ เทคนิคในการนำเข้าสู่ บทเรียนอย่างไร				
10.ท่านคิดว่าวิธีการ/ เทคนิคการสอน พุทธศาสนาของท่านเหมือนหรือต่างจาก ครูในวิชาอื่นอย่างไร และเหมือนหรือต่าง จากครูท่านอื่นในวิชาเดียวกันหรือไม่/ อย่างไร				

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
สำหรับปราชญ์ทางการศึกษา/ ครูผู้สอนพุทธศาสนา

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.../...../..... เริ่มเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

แนวคำถาม	สิ่งที่อยากได้	1	0	-1	ความคิดเห็น
1. ท่านคิดว่าจุดเด่นในการสอนของท่านที่แตกต่างจากครูคนอื่น ๆ คืออะไรบ้าง และแตกต่างอย่างไร	TALENT ของครู				
2. การถ่ายทอด/การสอน/ หลักการสอน/ วิธีการสอนอย่างไร/ มีแนวคิด/ ทฤษฎี/กลยุทธ์อะไรบ้าง	-วิธีการถ่ายทอด/ หลักการสอน - นวัตกรรม - วิธีการสอน				
3. สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอนของท่านคืออะไร/ ขอให้ยกตัวอย่างประกอบด้วย	- กลยุทธ์การสอน - ตัวอย่างรูปแบบการสอน				
4. มีความรู้เดิมอย่างไรบ้าง/ คุณครูได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการสอนอย่างไรบ้าง/ สิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูมีอะไรบ้างและสำคัญอย่างไร/ จากจุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีอะไรที่ได้พัฒนา/เปลี่ยนแปลงไปบ้าง/ และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไปมีอะไรบ้าง	- กระบวนการพัฒนารูปแบบการสอน - องค์ประกอบของการพัฒนา การสอน - วิธีการเรียนรู้/พัฒนารูปแบบการสอน				
5. คุณครูมีเป้าหมายในการสอนหลักธรรมอย่างไร/ ปัจจุบันดำเนินการถึงเป้าหมายหรือยังเพราะอะไร/ รูปแบบที่ใช้สอนปัจจุบันสอดคล้องกับเป้าหมายอย่างไร/ มีหลักการ/ ความเชื่ออะไรที่อยู่เบื้องหลังการใช้รูปแบบการสอนนี้บ้าง	-เป้าหมายของการจัดการศึกษา -วัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ -ความคิด/ ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้				

แบบสังเกตการสอน

ครูผู้สอนพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3

แบบสังเกตการสอนสำหรับครูผู้สอนพระพุทธศาสนา

เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

ข้อมูลทั่วไปของการสังเกต

วันที่สังเกต.....เวลา.....น. ถึงเวลา.....น.

ผู้สังเกต.....

แนวการสังเกต	สิ่งที่อยากได้	1	0	-1	ความคิดเห็น
ด้านการจัดการเรียน การสอนของผู้สอน 1.บุคลิกภาพ/ คุณลักษณะพิเศษ 2.ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน 3.ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย 5.กำหนดกิจกรรมโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม 6.จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7.มีการสรุปประเมินผลการเรียนการสอนชัดเจน 8.วิธีการรูปแบบการวัดผล/ประเมินผล	1. คำพูด/ ท่าทาง/ การแต่งกาย 2. ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน 3. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน / ทักษะกระบวนการที่ใช้ในการสอน/การดำเนินการสอน เป็นไปตามขั้นตอน 4. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา/ เวลา 5. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดย 7. มีการประเมินผลเป็นระยะและมีการแทรกคุณธรรมจริยธรรม/ ใช้เครื่องมือในการสรุปประเมินผลการเรียนการสอนวิธีใด 8. เครื่องมือ/ ชิ้นงานในการวัดผล				

แนวการสังเกต	สิ่งที่อยากได้	1	0	-1	ความคิดเห็น
ด้านสื่อ/ วัสดุเครื่องมือที่ใช้ในการสอน 1. สื่อ วัสดุเครื่องมือที่ใช้ชัดเจน 2. เทคนิควิธีการใช้สื่อ	1. สื่อการสอนที่ใช้สอดคล้องเหมาะสมกับสาระฯพัฒนาการและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2. มีวิธีการใช้สื่อประกอบการสอนอย่างไร/ และมีขั้นตอนอย่างไรเช่น ใช้สื่อประกอบการสอนในขั้นนำ ขั้นสอนหรือขั้นสรุป				
ด้านพฤติกรรมทั่วไป 1. จัดบรรยากาศเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม 2. ให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	1. สภาพแวดล้อม/ บทบาท/ ลักษณะของผู้สอน 2. การควบคุมชั้นเรียนและให้โอกาสนักเรียนได้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น				

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านกลยุทธ์การสอนพระพุทธศาสนา

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์การสอนพระพุทธศาสนา
สำหรับปราชญ์ทางการศึกษา/ ครูผู้สอนพระพุทธศาสนา
เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์...../...../.....เริ่มเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

คำถาม	คำตอบ	1	0	-1	ความคิดเห็น
1. หลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยรุนมีอะไรบ้าง					
2. ขั้นตอน/ เทคนิค/ วิธีการในการสอนหลักธรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยรุนควรเป็นอย่างไร, เพราะอะไร					
3. ลักษณะพิเศษ/ ลักษณะเด่นของการสอนของท่านคืออะไร อย่างไร					
4. เนื้อหาหลักธรรม/กิจกรรมที่ควรจัดให้กับเด็กวัยรุน มีอะไรบ้าง					
5. เป้าหมายสำคัญของท่านคืออะไร และท่านได้ทำถึงเป้าหมายนั้นหรือยัง เพราะอะไร					

แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็น

ครูผู้สอนพุทธศาสนาในระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบสัมภาษณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็น
สำหรับครูผู้สอนพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 3

คำถาม	คำตอบ
1.การสอนพระพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของท่านดำเนินการ/ทำอย่างไรบ้าง	
2.ท่านคิดว่าเนื้อหาหลักธรรม/กิจกรรมที่ควรจัดให้เหมาะสมกับ เด็กวัยรุ่น ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง	
3.วิธีสอนพระพุทธศาสนาของท่านนั้นมีวิธีการ/ขั้นตอนและเทคนิคใดบ้าง	
4.เทคนิค/วิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นมาคืออะไร	
5.เทคนิค/วิธีการใช้สื่อ นวัตกรรมที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาอะไรของการเรียนการสอน	

คำถาม	คำตอบ
6.เทคนิค/วิธีการ/นวัตกรรมดังกล่าว พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยทฤษฎี/หลักการ/ แนวคิดใด ท่านนำทฤษฎี/หลักการ/ แนวคิดนั้นมาจากไหน	
7.มีปัจจัยใดบ้างที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาการสอน/เทคนิค/วิธี/ พัฒนานวัตกรรมนี้	
8.เทคนิค/วิธีการวัดผลประเมินผลที่ท่าน ใช้ได้แก่วิธีใด/อย่างไร	
9.ท่านมีวิธีการ/เทคนิคในการนำเข้าสู่ บทเรียนอย่างไร	
10.ท่านคิดว่าวิธีการ/เทคนิคการสอน พุทธศาสนาของท่านเหมือนหรือต่างจาก ครูในวิชาอื่นอย่างไรและเหมือนหรือ ต่างจากครูท่านอื่นในวิชาเดียวกัน หรือไม่/อย่างไร	

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
สำหรับปราชญ์ทางการศึกษา/ ครูผู้สอนพุทธศาสนา

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์/...../..... เริ่มเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.ชื่อผู้สัมภาษณ์...

แนวคำถาม	สิ่งที่อยากได้	คำตอบ
1. ท่านคิดว่าจุดเด่นในการสอนของท่านที่แตกต่างจากครูคนอื่น ๆ คืออะไรบ้าง และแตกต่างอย่างไร	TALENT ของครู	
2.การถ่ายทอด/ การสอน/ หลักการสอน/ วิธีการสอนอย่างไร/ มีแนวคิด/ ทฤษฎี/กลยุทธ์อะไรบ้าง	- วิธีการถ่ายทอด/ - หลักการสอน - นวัตกรรม - วิธีการสอน	
3. สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอนของท่านคืออะไร/ ขอให้ยกตัวอย่างประกอบด้วย	- กลยุทธ์การสอน - ตัวอย่างรูปแบบการสอน	
4. มีความรู้เดิมอย่างไรบ้าง/ คุณครูได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการสอนอย่างไรบ้าง/ สิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของคุณมีอะไรบ้างและสำคัญอย่างไร/ จากจุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีอะไรที่ได้พัฒนา/เปลี่ยนแปลงไปบ้าง/ และสิ่งที่จะพัฒนาต่อไปมีอะไรบ้าง	- กระบวนการพัฒนา รูปแบบการสอน - องค์ประกอบของการพัฒนาการสอน - วิธีการเรียนรู้/พัฒนา รูปแบบการสอน	
5. คุณครูมีเป้าหมายในการสอนหลักธรรมอย่างไร/ ปัจจุบันดำเนินการถึงเป้าหมายหรือยัง เพราะอะไร/ รูปแบบที่ใช้สอนปัจจุบันสอดคล้องกับเป้าหมายอย่างไร/ มีหลักการ/ ความเชื่ออะไรที่อยู่เบื้องหลังการใช้รูปแบบการสอนนี้บ้าง	- เป้าหมายของการจัดการศึกษา - วัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ - ความคิด/ ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	

แบบสังเกตการสอน

ครูผู้สอนพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

แบบสังเกตการสอนสำหรับครูผู้สอนพระพุทธศาสนา

เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

ข้อมูลทั่วไปของการสังเกต

วันที่สังเกต.....เวลา.....น. ถึงเวลา.....น.

ผู้สังเกต.....

แนวการสังเกต	สิ่งที่อยากได้	บันทึกการสังเกต
ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน 1. บุคลิกภาพ/ คุณลักษณะพิเศษ 2. ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน 3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4. กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย 5. กำหนดกิจกรรมโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม 6. จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7. มีการสรุปประเมินผลการเรียนการสอนชัดเจน 8. วิธีการรูปแบบการวัดผล/ประเมินผล	1. คำพูด/ ท่าทาง/ การแต่งกาย 2. ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน 3. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน / ทักษะกระบวนการที่ใช้ในการสอน/ การดำเนินการสอนเป็นไปตามขั้นตอน 4. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา/ เวลา 5. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดย 7. มีการประเมินผลเป็นระยะและมีการแทรกคุณธรรม จริยธรรม/ ใช้เครื่องมือในการสรุปประเมินผล การเรียนการสอนวิธีใด 8. เครื่องมือ/ ชิ้นงานในการวัดผล	

แนวการสังเกต	สิ่งที่อยากได้	บันทึกการสังเกต
ด้านสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ใน การสอน 1. สื่อ นวัตกรรมที่ใช้ชัดเจนเร็ว ความสนใจของนักเรียน 2. เทคนิควิธีการใช้สื่อ	1. สื่อการสอนที่ใช้สอดคล้อง เหมาะสมกับสาระฯพัฒนาการและ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2. มีวิธีการใช้สื่อประกอบการสอน อย่างไร/และมีขั้นตอนอย่างไรเช่น ใช้สื่อประกอบการสอนในขั้นนำ ขั้นสอนหรือขั้นสรุป	
ด้านพฤติกรรมทั่วไป 1. จัดบรรยากาศเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม 2. ให้ความสนใจแก่นักเรียน อย่างทั่วถึง	1. สภาพแวดล้อม/ บทบาท/ ลักษณะของผู้สอน 2. การควบคุมชั้นเรียนและให้ โอกาสนักเรียนได้ซักถามหรือแสดง ความคิดเห็น	

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านกลยุทธ์การสอนพระพุทธศาสนา

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์การสอนพระพุทธศาสนา
สำหรับปราชญ์ทางการศึกษา/ครูผู้สอนพระพุทธศาสนา
เรื่องกลยุทธ์การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์...../...../.....เริ่มเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.
 ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

คำถาม	คำตอบ
1. หลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยรุนมีอะไรบ้าง	
2. ขั้นตอน/เทคนิค/วิธีการในการสอนหลักธรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยรุนควรเป็นอย่างไร เพราะอะไร	
3. ลักษณะพิเศษ/ ลักษณะเด่นของการสอนของท่านคืออะไร อย่างไร	
4. เนื้อหาหลักธรรม/ กิจกรรมที่ควร จัดให้กับเด็กวัยรุน มีอะไรบ้าง	
5. เป้าหมายสำคัญของท่านคืออะไร และท่านได้ทำถึงเป้าหมายนั้นหรือยัง เพราะอะไร	

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.พระสุธีวรญาณ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผศ.ดร.วสิน กาญจนวนิชย์กุล อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ดร.พระมหาทวี มหาปัญญา ปธ.9 อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระมหาสหัส จิตสาโร รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระครูสุตกิจบริหาร คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. ผศ.ประเสริฐ หลอมทอง ข้าราชการบำนาญ อดีตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
8. พระปัญญาณันทะมุนี เจ้าอาวาสวัดปัญญาณันทาราม คลองหลวง จ.ปทุมธานี
9. นายสมศักดิ์ แม่นสงวน ข้าราชการครูบำนาญ คศ.4 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
10. ผศ.สถาพร มาลีวงษ์พงศ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตรองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
11. รศ.บุญมี แท่นแก้ว ข้าราชการบำนาญ อดีตหัวหน้าภาควิชาปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
12. พระมหาพวงษ์ณรินทร์ ผู้ริเริ่มก่อตั้งโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธและการประกวดโครงการคุณธรรมวิถีพุทธ วัดสุทัศน์เทพวราราม

ภาคผนวก ค
แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พุทธศาสนา เวลา 6 ชั่วโมง

วันที่ เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล และมีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าถูกต้อง เป็นจริงและเชื่อถือได้

พระพุทธศาสนาให้บุคคลพัฒนาตนเองเพื่อผลคืออิสรภาพที่แท้จริงบนพื้นฐานแห่งศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงได้ชื่อว่า เป็นศาสนาแห่งเหตุผล และเป็นศาสนาแห่งปัญญา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า ลงในแผนภาพ
2. นำหลักทางพระพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน
3. เสนอแนวทางการปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้าลงในแผนภาพ
4. เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด

เนื้อหาสาระ

1. พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา
2. พระพุทธศาสนาเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและวิธีการแก้ปัญหา
3. พระพุทธศาสนาฝึกคนไม่ให้ประมาท
4. พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์สุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก
5. พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดศรัทธาในพระรัตนตรัย ด้วยการให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนากับประเด็น พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า

ขั้นสอน

5. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยพิจารณาความสามารถและเพศ
6. แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาเรื่อง พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า
7. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมาย แล้วสรุปเป็นความคิดของกลุ่ม
8. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

9. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปประเด็นที่ศึกษาหลังจากที่ตัวแทนทุกกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นครบทุกกลุ่ม
10. ผู้เรียนทำใบกิจกรรมจากสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 วิธีการฝึกอบรมตนในการเป็นที่พึ่งของตนเองและมุ่งแสวงหาอิสรภาพ เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยการนำนักเรียนไปศึกษานอกห้องเรียนหรือได้ร่มไม้
2. สนทนากับผู้เรียนเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในลักษณะพุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา และการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า โดยใช้คำถามนำว่าพระพุทธศาสนามีความสำคัญอื่นอีกหรือไม่

ขั้นสอน

3. แจกใบความรู้เรื่อง วิธีการฝึกอบรมตนในการเป็นที่พึ่งของตนเองและมุ่งแสวงหาอิสรภาพ โดยใช้เวลาในการศึกษา 5 นาที

4. จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กันกับเพื่อนเพื่อร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่ตนได้ศึกษามา
5. แจกใบงานเรื่อง วิธีการฝึกอบรมตนในการเป็นที่พึ่งของตนเองและมุ่งแสวงหาอิสรภาพ
ขั้นสรุป
6. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเฉลยใบงาน
7. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความรู้เรื่อง วิธีการฝึกอบรมตนในการเป็นที่พึ่ง
ของตนเองและมุ่งแสวงหาอิสรภาพ

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เสนอแนวทางการปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธประวัติด้านการบริหารและการดำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า
เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนไหว้พระสวมนต์ และนั่งสมาธิ 3-5 นาที เป็นการสร้างบรรยากาศและ
สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้
2. ผู้สอนเปิด ซีดีบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ม.6 ให้ผู้เรียนดู
3. หลังจากดู CAI ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาเสนอแนวทางการ
ปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธประวัติด้านการบริหารและการดำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึก
ตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรกับเศรษฐกิจพอเพียงและการ
พัฒนาแบบยั่งยืน

ขั้นสอน

4. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน
5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาเรื่อง เสนอแนวทางการปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธ
ประวัติด้านการบริหารและการดำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของ
พระพุทธเจ้า

6. แจกใบงานให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันทำ

ขั้นสรุป

7. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเฉลยใบงานเป็นการสรุปเนื้อหา
8. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
9. ผู้เรียนทำแบบทดสอบตอนที่ 1

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง วิธีการฝึกอบรมตนในการเป็นที่พึ่งของตนเองและมุ่งแสวงหาอิสรภาพ

2. ใบบางเรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธประวัติด้านการบริหารและการ
ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของพระพุทธเจ้า มีความสัมพันธ์กัน
อย่างไรกับเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

3. สื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6 (CAI)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบบางรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 1

2. เครื่องมือ

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบบาง
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 1

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนทำสมุดภาพข่าวและเหตุการณ์เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนสอดคล้องกับพุทธ
ประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาและการฝึกตนได้อย่างสูงสุดของ
พระพุทธเจ้า ที่มีความสัมพันธ์กันกับเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง พุทธประวัติ

เวลา 6 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

สังคมชมพูทวีปสมัยก่อนพุทธกาลมีระบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคติความเชื่อทางศาสนา เป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อในเรื่องวรรณคดีชาวมชมพูทวีปยึดมั่นอย่างเคร่งครัดจนกลายเป็นเครื่องกดขี่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของมนุษย์ จึงเป็นผลให้เกิดพระพุทธศาสนาขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติด้านวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา

เนื้อหาสาระ

1. สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ

- ในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 4 ด้านการบริหารของพระพุทธเจ้า เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยนำผู้เรียนนั่งแยกเป็นกลุ่มนอกห้องเรียน แล้วนั่งสมาธิ 3-5 นาทีก่อนเรียน

2. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดก่อนเรียน

3. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนาประเด็นต่าง ๆ กับผู้เรียน

ขั้นสอน

5. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

6. ผู้สอนเปิด ซีดีสาระพระพุทธศาสนา ม.6 เรื่องพุทธประวัติให้ผู้เรียนดู

7. ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง ด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาจากหนังสือเรียนเสร็จแล้วให้ทำใบกิจกรรม

8. ผู้สอนสุ่มตัวแทนกลุ่มมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน 2-3 กลุ่ม จากนั้นช่วยกันเฉลยคำตอบของใบกิจกรรม

ขั้นสรุป

9. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่อง ด้านการบริหารของพระพุทธเจ้า

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 5 ด้านการธำรงรักษาพระธรรมวินัย เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนสวดมนต์ไหว้พระ และทำสมาธิ 3-5 นาที

2. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเพื่อทบทวนความรู้เรื่องด้านการบริหารของพระพุทธเจ้า

ขั้นสอน

3. ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง การธำรงรักษาพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า 5 นาทีจากหนังสือเรียน

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถาม หลังจากนั้นแลกเปลี่ยนกันถามตอบ

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนนำสื่อ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (CAI) ให้ผู้เรียนศึกษาเป็นการสรุปเนื้อหาอีกรอบ

6. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแผนที่ความคิดเป็นการสรุปเนื้อหา

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 6 ด้านเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศโดยการให้ผู้เรียนจัดโต๊ะเป็นกลุ่ม ไหว้พระสวดมนต์ และทำสมาธิ 3-5 นาที

2. ผู้สอนนำภาพพระพุทธเจ้าตรัสรู้ แล้วสนทนากับภาพตามประเด็นดังนี้

2.1 ภาพนี้เป็นภาพอะไร

2.2 ภาพนี้เกิดขึ้นที่ไหน

2.3 ภาพนี้มีความสำคัญอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา

ขั้นสอน

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรมแล้วส่งผลงาน

4. ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ผู้สอนชมเชยผู้ที่มีผลงานอยู่ในเกณฑ์ดี

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเรื่อง พุทธประวัติเรื่อง ด้านเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตน ได้อย่างสูงสุด

6. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

7. ผู้เรียนทำแบบทดสอบตอนที่ 2

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพพระพุทธรูปเจ้าไตรสรณ์

2. ใบกิจกรรม เรื่อง พุทธประวัติเรื่อง ด้านเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตน ได้อย่างสูงสุด

3. CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 2

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 2

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เรียนช่วยกันทำแผ่นพับเกี่ยวกับพุทธประวัติเรื่อง ด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ชาตก

เวลา 2 ชั่วโมง

วันที่ เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

ชาตกเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ที่ทรงถือกำเนิดในอดีตชาติหรือชาติปางก่อน ซึ่งมีคติเตือนใจที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เล่าเรื่องพระมหาชนกได้
2. นำข้อคิดที่ได้จากพระมหาชนกไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้
3. เห็นคุณค่าของการศึกษาพระมหาชนกโสดชาตก

เนื้อหาสาระ

พระมหาชนกชาตก

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 7 พระมหาชนกชาตก เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยการนำผู้เรียนจัดการเรียนนอกห้องเรียนหรือได้ร่วมไม้

2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. นำเข้าสู่บทเรียน โดยการสนทนาซักถามผู้เรียนในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนด เช่น
 - ชาตกคืออะไร
 - นักเรียนเคยฟัง อ่าน หรือศึกษาชาตกเรื่องใดมาบ้าง
 - ชาตกที่ได้ฟัง อ่าน หรือศึกษามาให้ข้อคิดเตือนใจอะไรบ้าง
 - ใครเคยฟัง อ่าน หรือศึกษาพระมหาชนกชาตกมาบ้าง

ขั้นสอน

5. สุ่มตัวอย่างนักเรียน 2-3 คน ที่เคยฟัง อ่าน หรือศึกษาพระมหาชนกชาตก ออกมาช่วยกันเล่าเรื่องให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน โดยครูผู้สอนและเพื่อนคนอื่น ๆ ช่วยกันเสริมความรู้เรื่องพระมหาชนกชาตกให้สมบูรณ์

6. ผู้สอนแจกใบความรู้เรื่องพระมหาชนกชาตก

7. จากนั้นแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน

ขั้นสรุป

8. ผู้สอนเปิดซีดีบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง พระมหากษัตริย์เป็นการสรุปเนื้อหาอีกรอบหนึ่ง และสรุปใจความสำคัญลงในแผนภาพ

9. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบตอนที่ 3

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องพระมหากษัตริย์
2. ภาพเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์
3. CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 3

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 3

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เรียนช่วยกันทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่อง พระมหากษัตริย์

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เวลา 5 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันที่เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้นในพระพุทธศาสนาโดยเกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัย ที่รู้จักกันโดยทั่วไป ได้แก่ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา

วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันธรรมสวนะ ถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่นกัน แต่ไม่สำคัญเท่า 3 วัน ดังกล่าวข้างต้น

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเหล่านี้ บางวันทำให้เกิดเทศกาลสำคัญที่ชาวไทยถือปฏิบัติกันมาจนกลายเป็นประเพณี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
2. วิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. รู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ
4. วิเคราะห์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันธรรมสวนะและเทศกาลที่สำคัญ และนำหลักธรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

เนื้อหาสาระ

1. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - 1.1 วันวิสาขบูชา
 - 1.2 วันอาสาฬหบูชา
 - 1.3 วันมาฆบูชา
2. วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ
 - 2.1 วันธรรมสวนะ
 - 2.2 วันเข้าพรรษา
 - 2.3 วันออกพรรษา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 8 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดโต๊ะเป็นรูปตัว U สวดมนต์ไหว้พระ และนั่งสมาธิ 3-5 นาที

2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นสอน

4. ผู้สอนสนทนาร่วมกับผู้เรียนถึงการที่ UNESCO ได้ประกาศยกย่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลกและวันสำคัญสากลของโลก เหตุผลสำคัญที่ได้รับการยกย่องเช่นนั้นเพราะพุทธศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล และมีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง เช่น มีเหตุผลพิสูจน์ได้จริง มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

5. ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารการรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก โดยองค์การสหประชาชาติ หรือ UNESCO

6. ให้ผู้เรียนดูวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสไลด์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่น การดื่มน้ำ การรักษาศีล การฟังธรรม การเวียนเทียน จากนั้นแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แสดงบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มละ 1 หัวข้อ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การทำบุญตักบาตร

กลุ่มที่ 2 การรักษาศีลและฝึกสมาธิ

กลุ่มที่ 3 การฟังธรรม

กลุ่มที่ 4 การเวียนเทียน

7. ผู้สอนกล่าวชมเชยการแสดงบทบาทสมมติ และให้คำแนะนำเพิ่มเติม ต่อจากนั้น ผู้สอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนถึงหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในแต่ละวัน ดังนี้

7.1 วันวิสาขบูชา → อริยสัจ 4

7.2 วันอาสาฬหบูชา → ธรรมจักรกับปวัตตสูตร

7.3 วันมาฆบูชา → โอวาทปาติโมกข์

8. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรมจาก CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ขั้นสรุป

9. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยคำตอบใบกิจกรรมและร่วมกันอภิปรายสรุปความรู้เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 9 วันธรรมสวนะ เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนนำผู้เรียนไปศึกษาที่วัดใกล้โรงเรียนในวันพระ สวดมนต์ไหว้พระและนั่งสมาธิ 3-5 นาทีก่อนเรียน

ขั้นสอน

2. แจกใบความรู้เรื่อง วันธรรมสวนะ ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหา หลังจากนั้นให้ทำใบกิจกรรม

3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยใบกิจกรรม แล้วให้ผู้เรียนยกตัวอย่างหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันธรรมสวนะ

4. ผู้สอนเลือกหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งที่ผู้เรียนยกตัวอย่างมาอภิปรายกับผู้เรียนถึงความเกี่ยวข้อง

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของ วันธรรมสวนะ

6. ให้นักเรียนเลือกหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งทำรายงาน โดยให้ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ความหมายและประเภท

6.2 ความสำคัญและประโยชน์

6.3 การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 10 วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนสวดมนต์ไหว้พระและนั่งสมาธิ 3-5 นาที ก่อนเรียน

2. ผู้สอนสนทนาซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ขั้นสอน

3. ผู้สอนนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธกระทำในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษาหรือวีดิทัศน์เปิดให้ผู้เรียนดู จากนั้นแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้จากชมวีดิทัศน์หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนองานหน้าชั้นเรียน สมาชิกกลุ่มอื่นซักถามและวิพากษ์วิจารณ์งาน โดยผู้สอนคอยเสริมความรู้แต่ละกลุ่ม และคอยชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเทศกาลสำคัญ ตลอดจนถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับวันสำคัญทั้งสอง

ขั้นสรุป

5. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่องวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา โดยเน้นความรู้เรื่องเทศกาลสำคัญและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

6. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม หลังจากนั้นผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลย

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 11 เทศกาลสำคัญ เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้เรียนสวดมนต์ไหว้พระและนั่งสมาธิ 3-5 นาที ก่อนเรียน

2. ผู้สอนสนทนาซักถามผู้เรียนเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับเทศกาลสำคัญของไทย

ขั้นสอน

3. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-6 คน ให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเทศกาลสำคัญของไทย

4. ผู้เรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาลสำคัญตามประเด็นต่อไปนี้

4.1 เทศกาลสำคัญของไทยมีเทศกาลอะไรบ้าง

4.2 ความสำคัญของเทศกาล

4.3 เทศกาลวันสำคัญที่ได้กล่าวมาควรอนุรักษ์ไว้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสรุป

5. ให้ผู้เรียนสรุปความสำคัญของเทศกาลต่าง ๆ เป็นแผนที่ความคิด

6. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบตอนที่ 4

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้/ เอกสารรับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก ขององค์การสหประชาชาติ

2. CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา/ วิดีทัศน์/ สไลด์ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวันสำคัญ/ เทศกาลทางพระพุทธศาสนา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/ รายบุคคล

- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล

- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 4

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 4

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. เมื่อถึงวาระวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดวันหนึ่ง/เทศกาลสำคัญ ผู้สอนควรนำผู้สอนไปศึกษาและร่วมพิธีกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริง
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันจัดนิทรรศการหรือป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญทาง

พระพุทธศาสนา

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 15 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

พุทธะ หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้แล้ว มี 3 ประเภท คือ สัพพัญญูพุทธะ ปิยะพุทธะ และ อนุพุทธะ ในบรรดาพุทธะทั้ง 3 นี้ สัพพัญญูพุทธะเป็นพุทธะที่มีคุณค่าสูงสุด เพราะการดำรงชีวิตประจำวันของพระองค์และการบำเพ็ญพระองค์ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างกว้างขวาง

อริยสัจ 4 เป็นความจริงอันประเสริฐที่จะนำไปสู่การดับทุกข์หรือปัญหา เป็นความรู้แจ้งชัดที่สมบูรณ์ด้วยหลักการ ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ศึกษาความหมายและคุณค่าของสังฆะ หลักธรรมในอริยสัจ 4 พุทธศาสนสุภาษิต และพระไตรปิฎก
2. นำผลการวิเคราะห์หลักธรรม พุทธศาสนสุภาษิต และพระไตรปิฎกมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

เนื้อหาสาระ

1. วิเคราะห์ความหมายและคุณค่าของสังฆะ
2. อริยสัจ 4
3. พุทธศาสนสุภาษิต
4. พระไตรปิฎก และเรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก
5. ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ควรทราบ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 12 พระรัตนตรัย เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนไหว้สวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ผู้สอนเฉลยแบบทดสอบและแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นสอน

3. ผู้สอนสนทนาซักถามผู้เรียนและให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า ขณะที่ไหว้พระสวดมนต์นั้น จิตใจของผู้เรียนระลึกรึถึงคุณของพระรัตนตรัยในเรื่องอะไรบ้าง

4. ผู้สอนสรุปประเด็นการแสดงความคิดเห็น แล้วโยงผลสรุปไปสู่เนื้อหาเรื่อง ความหมายและคุณค่าแห่งสังฆะ

5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นว่า คุณค่าแห่งสังฆะ มีความสัมพันธ์อย่างไรกับการดำรงชีวิต

ขั้นสรุป

6. หลังจากแสดงความคิดเห็นสรุปประเด็นสำคัญ แล้วให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 13 อริยสัจ 4 เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่ม ไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาทีก่อนเรียน
2. ผู้เรียนสนทนาร่วมกับนักเรียนตามประเด็นเกี่ยวกับอริยสัจ 4

ขั้นสอน

3. ผู้สอนสรุปและให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง อริยสัจ 4 : สรุปคำสอนของ พระพุทธศาสนาในอริยสัจ

4. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน และแจกใบงานที่ 1 เรื่อง ปัญหานี้ จะแก้ไขอย่างไร ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำ

5. หลังจากผู้เรียนทำใบงานเสร็จแล้ว ผู้สอนซักถามปัญหาในประเด็นต่าง ๆ โดยสรุป หมายเลขประจำตัวสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ตอบ

ขั้นสรุป

6. เมื่อทุกกลุ่มตอบข้อซักถามเสร็จแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้ในประเด็น สำคัญของปัญหาที่นำเสนอเชื่อมโยงกับหลักอริยสัจ 4

7. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 14 ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนนำผู้เรียนไปศึกษานอกห้องเรียน หรือได้ต้นไม้ เพื่อสร้างบรรยากาศในการ เรียนรู้

ขั้นสอน

2. ผู้สอนชี้ให้ผู้เรียนดูต้นไม้ แล้วถามผู้เรียนว่า ต้นไม้ประกอบด้วยส่วนสำคัญอะไรบ้าง ให้ผู้เรียนช่วยกันตอบจากนั้นถามผู้เรียนว่า ถ้าแยกส่วนประกอบเหล่านั้นออกจากกันต้นไม้จะเป็นอย่างไร

3. เมื่อได้คำตอบอย่างหลากหลายจากผู้เรียนแล้ว ผู้สอนสรุปแล้วเชื่อมโยงความรู้ไปสู่เรื่อง ชั้น 5 (นามรูป) จิต เจตสิก

4. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน จากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเรียน

5. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเนื้อหาตามที่ได้รับมอบหมาย เสร็จแล้วเตรียมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

4. เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของชั้น 5 (นามรูป) จิต เจตสิก

5. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

6. ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปศึกษาเนื้อหาเรื่อง สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 15 สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) เวลา 3 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที

2. ให้ผู้เรียนดูภาพข่าว 2 เหตุการณ์ ซึ่งเป็นภาพข่าวเกี่ยวกับการได้รับรางวัลเรื่องจากการทำความดีและการถูกจับกุมเนื่องจากจี้ปล้นร้านทอง หรือภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความดีและการกระทำชั่ว จากนั้นสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับภาพข่าวทั้ง 2 อย่างคร่าว ๆ

ขั้นสอน

3. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน รวมกลุ่มโดยความสมัครใจ

4. ผู้สอนแจกใบความรู้ เรื่อง ธรรมนิยาม นิ वर्ณ 5 อุปทาน 4

5. แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเนื้อหาที่ได้รับมอบหมาย เติร์มดัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนเปิด บทเรียนคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนดูเป็นการสรุปเนื้อหาอีกรอบ

6. ให้ผู้เรียนสรุปเนื้อหาเป็นแผนภาพ พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 16 นิโธ (ธรรมที่ควรดู) เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนไหว้พระสาวกมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที
2. ให้ผู้เรียนดูภาพคนนั่งสมาธิ แล้วสนทนาซักถามผู้เรียนว่า เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร การกระทำในภาพตามหลักภาวนา 4 เรียกว่าอะไร นักเรียนเคยกระทำแบบในภาพหรือไม่ ทำแล้วได้ผลเป็นอย่างไร จากนั้นสรุปความรู้เกี่ยวกับภาพ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาเรื่อง นิพพาน

ขั้นสอน

3. ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบใช้คำถามให้ผู้เรียนคิดตาม ผู้เรียนถามผู้เรียนตอบ โดยผู้สอนจะไม่เป็นผู้ตอบเอง แต่จะคอยกระตุ้นเร้าหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันตอบเกี่ยวกับความรู้เรื่อง นิพพาน

ขั้นสรุป

4. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องดังกล่าวอีกครั้ง
5. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม
6. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาเนื้อหาเรื่อง มรรค : ธรรมที่ควรเจริญ

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 17 มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) จำนวน 4 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยนำผู้เรียนไปศึกษาได้หรือไม่

ขั้นสอน

3. ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่ม ความสะดวกและเพศ กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้เรียนแต่ละคน เพื่อหาข่าว กรณีตัวอย่าง หรือตัวอย่างในชีวิตจริงของบุคคลแล้วร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้

3.1 อธิปไตย 3 คือหลักธรรมอะไร

3.2 สาราณียธรรม 6 คือหลักธรรมอะไร

3.3 ทศปิราชาธรรม คือหลักธรรมอะไร

3.4 วิปัสสนาญาณ 9 คือหลักธรรมอะไร

3.5 หลักธรรมที่กล่าวมาทั้งหมดมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างไร

4. ทั้งกลุ่มร่วมกันอภิปราย สรุป บันทึกผลการอภิปราย และเตรียมนำเสนอผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ผู้สอนควรกำกับดูแล กระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนร่วมแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายให้มากที่สุด

5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผลัดกันนำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้แผ่นใส โปสเตอร์ เป็นต้น

ขั้นสรุป

6. หลังจากนำเสนอผลการอภิปรายครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปสาระหลักของกิจกรรมเรื่อง อธิปไตย 3 สาราณียธรรม 6 ทศพิธราชธรรม 10 วิปัสสนาญาณ 9

7. ให้ผู้เรียนสรุปเนื้อหาเป็นแผนที่ความคิด

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 18 มงคล 38: ความเพียรเพื่ากิเลส ประพฤติพรหมจรรย์
เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน เวลา 3 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที
2. เล่าข่าวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตการเที่ยวเวลากลางคืน การเสพยาเสพติด แล้วร่วมกันสนทนาและเชื่อมโยงไปสู่มงคล 38 เรื่อง ความเพียรเพื่ากิเลส ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน

ขั้นสอน

3. ให้ผู้เรียนดูบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกี่ยวกับการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน แล้วร่วมกันสนทนา ถึงข้อดีของบวช

4. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวที่ได้ดูในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- การบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นการกระทำที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- การบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเกี่ยวข้องกับเรื่อง ความเพียรเพื่ากิเลส ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ บรรลุนิพพาน หรือไม่ อย่างไร

5. แต่ละกลุ่มบันทึกผลการแสดงความคิดเห็น และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยผู้สอนคอยเสริมความรู้ในแต่ละเรื่อง

ขั้นสรุป

6. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเรื่องราวดังกล่าว
7. ผู้สอนเปิดบทเรียนคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนดูเป็นการสรุปเนื้อหาอีกรอบ

8. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และทำแบบทดสอบตอนที่ 5

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพข่าวและเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่น ๆ
2. ภาพคนนั่งสมาธิ

3. CAI ตารางการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม. 6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 5

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 5

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เรียนร่วมกันออกแบบบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับอริยสัจ 4 เพื่อนำไปใช้บันทึกการปฏิบัติของตนในชีวิตประจำวัน และจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขตนต่อไป

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต และคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เวลา 7 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญที่ได้จารึกรวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้ทั้งหมด การศึกษาพระไตรปิฎกจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนา

ในพระไตรปิฎก นอกจากมีหลักธรรมแล้ว ยังมีเรื่องน่ารู้และพระพุทธศาสนสุภาษิต อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเนื่องจากให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

คำศัพท์ในภาษาไทยมีคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาปนอยู่จำนวนมาก บางคำมีความหมายเหมือนเดิม บางคำเมื่อใช้ไปนาน ๆ ความหมายก็เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงต้องศึกษาคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ เพื่อจะได้นำไปใช้สื่อความหมายได้ถูกต้อง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. วิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎกได้
2. รู้และเข้าใจเรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎกที่กำหนดให้ และนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องน่ารู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. บอกความหมายและจุดหมายของพุทธศาสนสุภาษิตที่กำหนดให้ได้
4. นำข้อคิดหรือคติเตือนใจที่ได้จากพุทธศาสนสุภาษิตที่ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. อธิบายความหมายของคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดให้และนำไปใช้ได้ถูกต้อง

เนื้อหาสาระ

1. พระไตรปิฎก
 - 1.1 วิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก
 - 1.2 เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : มหาสารโฆสิต
2. พุทธศาสนสุภาษิต
 - 2.1 พระราชาเป็นประมุข ของประชาชน
 - 2.2 สติเป็นเครื่องค้ำใน โลก

- 2.3 สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี
- 2.4 นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง
3. คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา
 - 3.1 ฌานสมาบัติ
 - 3.2 ผลสมาบัติ
 - 3.3 นิโรธสมาบัติ
 - 3.4 สัมมัตตะ-มิจจิตตะ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 19 วิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก

เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที ก่อนเรียนเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. สนทนาซักถามความรู้เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับพระไตรปิฎกที่เคยเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ขั้นสอน

4. ให้ผู้เรียนจับคู่ แต่ละคู่เข้าห้องสมุด ช่วยกันศึกษาค้นคว้าเรื่องราวในพระไตรปิฎกที่กลุ่มสนใจ 1 เรื่อง และนำเสนอหน้าชั้นเรียน
 - พระไตรปิฎกที่ศึกษาค้นคว้าคือเล่มใด อยู่ในหมวดใด
 - เรื่องที่ศึกษาค้นคว้า คือเรื่องอะไร
 - เรื่องนั้นมีใจความสำคัญว่าอย่างไร
 - เรื่องนั้นให้ข้อคิดหรือคติสอนใจอะไรบ้างที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้

ข้อสรุป

6. เปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มวิพากษ์วิจารณ์ผลงานและซักถามข้อสงสัยตามความเหมาะสม จากนั้นร่วมกันสรุปเรื่องราวทั้งหมด
7. แจกใบความรู้ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง วิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก แล้วทำใบกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 20 เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามความเหมาะสม
2. ให้ผู้เรียนดูแผนภูมิแสดงโครงสร้างพระไตรปิฎก แล้วสนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎกว่า ส่วนใหญ่ที่ศึกษาจะนำมาจากพระไตรปิฎกหมวดใด เพราะเหตุใด สรุปแล้วเชื่อมโยงไปสู่เรื่องน่ารู้ที่จะศึกษาต่อไป คือ มหาสาโรปมสูตร

ขั้นสอน

3. แจกใบความรู้เรื่อง มหาสาโรปมสูตร ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหา และให้ทำใบกิจกรรม
4. ผู้สอนเฉลยใบกิจกรรม

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญและข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 21 พุทธศาสนสุภาษิต เวลา 4 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ก่อนเรียนผู้สอนให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์ และนั่งสมาธิ 3-5 นาที
2. ให้ผู้เรียนทำใบงาน
3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยใบงาน และให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

ขั้นสอน

4. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน กระจายความสามารถและเพศ แต่ละกลุ่มหาภาพหรือข่าวประจำวันหรือกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตบทใด อย่างไร สรุป และวางแผนการนำเสนอ
5. ผู้สอนทำหน้าที่ประสานงานในระหว่างการนำเสนอ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนร่วมประเมินและแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงานทุกชิ้น

ขั้นสรุป

6. เมื่อนำเสนอผลงานครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญและข้อคิดที่ได้จากภาพหรือข่าวประจำวันอีกครั้ง
7. ผู้สอนเปิดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการสรุปอีกรอบแล้วให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 22 คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนนั่งเป็นตัว U
2. ผู้สอนนำข้อความหรือบทความสั้น ๆ มาให้ผู้เรียนศึกษาแล้วให้ผู้เรียนพิจารณาว่า ในข้อความหรือบทความดังกล่าวมีคำใดบ้างเป็นคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา รู้ได้อย่างไร และคำศัพท์นั้นหมายความว่าอย่างไร

3. จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยและสรุปความหมายของคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา

ขั้นสอน

4. แบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ศึกษาความรู้เรื่อง คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา: ฌานสมาบัติ ผลสมาบัติ นิโรธสมาบัติ สัมมัตตะ-มิจฉัตตะจากใบความรู้
5. รวมกลุ่มกันอธิบายความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวอีกครั้ง แล้วทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) เรื่อง ฌานสมาบัติ ผลสมาบัติ นิโรธสมาบัติ สัมมัตตะ-มิจฉัตตะ ตกแต่งให้สวยงาม แล้วแลกเปลี่ยนกันดูระหว่างกลุ่ม

ขั้นสรุป

6. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและ ทำแบบทดสอบตอนที่ 6

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย
2. แผนภูมิแสดงโครงสร้างพระไตรปิฎก
3. ใบความรู้เรื่อง มหาสาโรปมสูตร
4. ภาพหรือข่าวประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องพุทธศาสนสุภาษิต

ที่ศึกษา

5. CAI ตารางการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 6

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 6

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ผู้เรียนควรรหาโอกาสศึกษาเพิ่มเติมพระไตรปิฎก

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา เวลา 8 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

การบริหารจิตและการเจริญปัญญาเป็นวิธีทำจิตใจให้มีความเข้มแข็ง สงบ และเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักพระพุทธศาสนามีหลากหลายวิธี วิธีที่ใช้กันมาก คือ สติปัฏฐาน 4 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญามีประโยชน์หลายด้าน ทั้งด้านการดำรงชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และประโยชน์สูงสุด คือ การบรรลุมรรคผลนิพพาน

โยนิโสมนสิการเป็นกระบวนการคิดที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตและสังคมได้มี 10 วิธี วิธีคิดที่นำมาเรียนในชั้นนี้ คือ วิธีคิดแบบสามัญญลักษณะและวิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สวคন্দแปล ผ่เมตตา และอุทิศส่วนกุศลได้
2. อธิบายวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้
3. ฝึกการบริหารจิตและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้
4. นำวิธีการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตและสังคมได้
5. พัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทั้ง 10 วิธี

เนื้อหาสาระ

1. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
 - 1.1 สวคন্দแปล และผ่เมตตา
 - 1.2 รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา
 - 1.3 วิธีการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4
2. การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 23 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา เวลา 5 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-3

ขั้นนำ

1. ผู้สอนนำผู้เรียนไปเรียนห้องจริยธรรม หรือศาลาการเปรียญที่วัดใกล้โรงเรียน
ให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์

2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นสอน

3. ผู้สอนเล่าเหตุการณ์หรือนิทานย่อ ๆ ให้ผู้เรียนฟัง 1 เรื่อง แล้วกลุ่มผู้เรียน 3 คน ออกมาเล่าเหตุการณ์หรือนิทานเรื่องนั้นหน้าชั้นเรียน

4. ให้นักเรียนที่เหลือช่วยกันตรวจสอบว่าใครเล่าได้ใจความใกล้เคียงกับเรื่องที่ผู้สอนเล่าให้ฟังมากที่สุด และให้นักเรียนคนนั้นบอกเหตุผลว่า เหตุใดจึงจำเรื่องที่ผู้สอนเล่าให้ฟังได้มาก
ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งจะสรุปเหตุผลที่สำคัญ คือ ความตั้งใจฟัง หมายถึง การมีสมาธินั่นเอง

5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสมาธิ

6. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา ในแบบเรียน

7. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ช่วยกันเขียนแผนที่ความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายวิธีการ และประโยชน์ ตกแต่งแผนที่ความคิดให้สวยงาม และนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

8. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
ชั่วโมงที่ 4-5

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนดู CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา แล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยเฉพาะเกี่ยวกับขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

ขั้นสอน

2. ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 อริยาบถต่าง ๆ เช่น ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

3. หลังฝึกปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด ผู้สอนตรวจและอุทิศส่วนกุศลแล้ว ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม จาก CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

4. ผู้สอนสุ่มนักเรียน 3-5 คน ออกมาเล่าความรู้สึก ผลที่ได้รับ และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติบริหารจัดการ

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 แล้วให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 24 การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีแบบโยนิโสมนสิการ เวลา 3

ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศโดยจัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม แล้วให้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ 3-5 นาที

2. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการคิดที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความหมาย ประเภท ความสำคัญ

ขั้นสอน

3. แจกใบความรู้เรื่อง พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทั้ง 10 ประการ

4. แจกข้อว บทความ ภาพเหตุการณ์ ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่า ถ้าตนเองอยู่ในเหตุการณ์นั้นจะใช้วิธีคิดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการอย่างไร

5. แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นจนได้ข้อสรุปร่วมกันจากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน

6. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ผลงานของกันและกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและเสริมความรู้เพิ่มเติม

ขั้นสรุป

7. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี

8. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบทดสอบตอนที่ 7

สื่อการเรียนรู้

1. เหตุการณ์หรือนิทาน

2. วิดีทัศน์ เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4

3. CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม. 6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/ รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม

- ตรวจสอบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจสอบทดสอบตอนที่ 7

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 7

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ผู้สอนหาโอกาสนำผู้เรียน ไปฝึกปฏิบัติธรรมใกล้โรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์จริง

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 10 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

ประวัติของพระอานนท์ พระปฎาจาราเถรี จุฬสุภัททา สุมณมาลาการ สมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) อนุคาริก ธรรมปาละ เป็นประวัติที่
มีคุณค่าควรแก่การศึกษา เพื่อเสริมสร้างศรัทธาและนำเอาแนวทางการดำเนินชีวิตตลอดจน
คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของท่านเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนา
ตนเองและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เล่าประวัติของพระอานนท์ พระปฎาจาราเถรี จุฬสุภัททา สุมณมาลาการ สมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) อนุคาริก
ธรรมปาละ ได้
2. วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธ
ตัวอย่าง ดังกล่าว เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้
3. นำแนวทางในการดำเนินชีวิตและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก
พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่างดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองและ
สังคมได้

เนื้อหาสาระ

1. พุทธสาวกและพุทธสาวิกา
 - 1.1 พระอานนท์
 - 1.2 พระปฎาจาราเถรี
 - 1.3 จุฬสุภัททา
 - 1.4 สุมณมาลาการ
2. ชาวพุทธตัวอย่าง
 - 2.1 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - 2.2 พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)
 - 2.3 พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

2.4 อนาคตริกร ธรรมปาละ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 25 พุทธสาวกและพุทธสาวิกา จำนวน 5 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที
2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน และแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับพุทธสาวกและพุทธสาวิกาในประเด็นต่าง ๆ เช่น
 - ☞ พุทธสาวกและพุทธสาวิกา คือใคร
 - ☞ นักเรียนรู้จักพุทธสาวกหรือพุทธสาวิกาท่านใดบ้าง
 - ☞ เพราะเหตุใดจึงรู้จักพุทธสาวกหรือพุทธสาวิกาเหล่านั้น หรือ สนทนาซักถามกัน

ในหัวข้อ ร่วมคิด ร่วมอภิปราย โดยผู้สอนเป็นคนกำหนดประเด็นในการอภิปราย

ขั้นสอน

4. ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน และกำหนดหมายเลขประจำตัวของผู้เรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเป็น 1 2 3 และ 4
5. ผู้สอนแจกใบงานเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกา ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนในใบงาน

ชั่วโมงที่ 3-5

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับกฎกติกาในการนำเสนอผลการศึกษวิเคราะห์ของกลุ่ม โดยแจ้งให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทราบว่า หากสุ่มหมายเลขประจำตัวสมาชิกใดในกลุ่มใด ให้สมาชิกหมายเลขนั้นของกลุ่มเป็นผู้ตอบปัญหาที่ผู้สอนซักถาม
2. ผู้สอนซักถามปัญหาเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษวิเคราะห์ โดยสุ่มหมายเลขประจำตัวสมาชิกของแต่ละกลุ่มให้เป็นผู้ตอบปัญหา

ขั้นสรุป

3. หลังจากตอบปัญหาครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญและคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวกและพุทธสาวิกาที่ศึกษวิเคราะห์
4. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรมจาก CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6

5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยกิจกรรมและมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาความรู้เรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง มาล่วงหน้า

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 26 ชาวพุทธตัวอย่าง เวลา 5 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. ผู้สอนจัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยการนำผู้เรียนไปศึกษาได้หรือไม่
2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบย่อยเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง เพื่อทดสอบความรู้
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันเฉลยแบบทดสอบย่อยและสรุป

ขั้นสอน

4. ผู้สอนจัดการเรียนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้
 - 4.1 ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน โดยใช้วิธีการแบ่งกลุ่มแบบจับสลาก
 - 4.2 กำหนดประเด็นอภิปราย “การศึกษาประวัติและผลงานของชาวพุทธตัวอย่าง ได้รับประโยชน์จริงหรือไม่”
 - 4.3 ก่อนการอภิปรายให้ผู้เรียนแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ เช่น เป็นประธานกลุ่ม เลขานุการผู้จัดบันทึก ผู้ดำเนินการอภิปราย
 - 4.4 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด โดยผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้การอภิปรายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 - 4.5 แต่ละกลุ่มสรุป บันทึก และนำเสนอผลการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

ในชั้นเรียน

ขั้นสรุป

5. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปการอภิปรายและเชื่อมโยงข้อสรุปการอภิปรายเข้าสู่เนื้อหาเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง
6. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 3-4

ขั้นนำ

1. เปิด CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6 เรื่อง ชาวพุทธตัวอย่างให้ผู้เรียนดู
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ดู

ขั้นสอน

3. ผู้สอนจัดการเรียนแบบปฏิจจาสัจจะ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 ฝ่าย ด้วยวิธีการจับ

สลาก

4. ให้แต่ละฝ่ายศึกษาหาความรู้เรื่อง ชาวพุทธตัวอย่างจากหนังสือเรียน หรือ CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.5 เรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง

5. จากนั้นผลัดกันถาม – ตอบ ด้วยคำถามที่แต่ละฝ่ายคิดขึ้น ฝ่ายที่ตอบได้ถูกต้องมากกว่าถือว่าเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นสรุป

6. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง

7. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 5

ขั้นนำ

1. ผู้สอนร่วมกันเฉลยใบกิจกรรม

ขั้นสอน

2. ให้ผู้เรียนช่วยกันออกแบบบันทึกผลการอภิปรายตามคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

3. จากนั้นร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการบันทึกผลการปฏิบัติ และรายงานผลการปฏิบัติตามความเหมาะสม เช่น ทุกวันสุดท้ายของสัปดาห์

4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนนำแบบบันทึกผลการปฏิบัติตนตามคุณธรรมฯ ไปปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนด

5. เมื่อถึงเวลาที่กำหนดผู้เรียนแต่ละคนรายงานผลการปฏิบัติตนหน้าชั้นเรียน โดยมีเพื่อนและผู้สอนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและอุปสรรค

ขั้นสรุป

6. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของการศึกษาประวัติของพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง

7. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและทำแบบทดสอบตอนที่ 8

สื่อการเรียนรู้

1. ใบงานเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกา
2. แบบทดสอบย่อยเรื่อง ชาวพุทธตัวอย่าง
3. CAI สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6
4. ใบความรู้เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 8

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 8

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาข่าว กรณีตัวอย่าง หรือตัวอย่างบุคคลในสังคมที่มีคุณธรรม
ของความเป็นชาวพุทธที่ดี เป็นที่ยกย่องของสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและศาสนพิธี เวลา 8 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

ชาวพุทธ เป็นกลุ่มบุคคลที่นับถือพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง มีหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับกิจของพระภิกษุ คุณสมบัติของทายกและปฏิบัติหก รักษาศีล 8 เข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ ปฏิบัติตนตามหลักทศเปื้องบนในทศ 6 เข้าค่ายคุณธรรม เข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

มรรยาทชาวพุทธ คือ การแสดงความเคารพตามหลักพระพุทธศาสนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมายและหน้าที่ของชาวพุทธ พร้อมทั้งยกตัวอย่างหน้าที่ของชาวพุทธได้
2. อธิบายความหมายและประเภทของศาสนพิธี พร้อมทั้งยกตัวอย่างศาสนพิธีแต่ละ

ประเภทได้

3. เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีได้

เนื้อหาสาระ

1. หน้าที่ชาวพุทธ

1.1 หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา

1.2 หน้าที่บทบาทของอุบาสก อุบาสิกา ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

1.3 การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย

1.4 การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวัด ตามหลักทศเปื้องหลัง ในทศ 6

1.5 การเข้าค่ายพุทธธรรม

1.6 การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

1.6 การเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

2. ศาสนพิธี

2.1 บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี

2.2 คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 27 หน้าที่ชาวพุทธ เวลา 4 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนนั่งเป็นตัว U
2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขั้นสอน

4. ให้ผู้เรียนดู CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ม.6 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ
5. หลังจากผู้เรียนดู CAI สารการเรียนรู้พระพุทธศาสนาแล้วร่วมกันสนทนากับผู้เรียน

ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- นักเรียนเคยทำกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนาหรือไม่
- ถ้าเคยทำแล้วมีความรู้สึกอย่างไร
- ถ้ามีโอกาสจะทำกิจกรรมนั้นอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด
- นอกจากกิจกรรมนั้นแล้ว ชาวพุทธที่ดีควรทำกิจกรรมอะไรอีกบ้าง

6. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ชาวพุทธที่ดีควรกระทำ จากนั้นให้ผู้เรียนสำรวจพฤติกรรมของตนว่าได้กระทำกิจกรรมอะไรบ้างที่แสดงความเป็นชาวพุทธที่ดี โดยบันทึกลงในแบบสำรวจพฤติกรรมแสดงความเป็นชาวพุทธที่ดี

7. ผู้สอนสุ่มตัวอย่างผู้เรียน 3-5 คน ให้ออกมาเล่าการกระทำกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ของชาวพุทธ โดยให้เพื่อนที่เหลือซักถามและนำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างออกไป

ขั้นสรุป

8. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความรู้เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ
9. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 28 ศาสนพิธี เวลา 4 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิก่อนเรียน 3-5 นาที
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนชมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระพระพุทธศาสนา ม.6 เรื่อง

ศาสนพิธี พร้อมทั้งให้ผู้เรียนจับคู่กันทำใบงาน

ชั้นสอน

3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยใบงาน และสรุปสาระสำคัญของศาสนพิธี
4. ผู้สอนแจกใบความรู้ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี
5. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อแสดงบทบาทสมมติตามพิธีที่ศึกษามาข้างต้น

กลุ่มละ 1 พิธี การเลือกพิธีสำหรับแสดงบทบาทสมมติให้ใช้วิธีจับฉลาก

ขั้นสรุป

6. ผู้สอนชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงกฎกติกา วิธีการ และเวลาในการแสดงบทบาทสมมติ โดยให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาประมาณ 20 นาที และให้กลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ และวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ โดยปฏิบัติดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงบทบาท

กลุ่มที่ 2 วิพากษ์วิจารณ์

กลุ่มที่ 2 แสดงบทบาท

กลุ่มที่ 3 วิพากษ์วิจารณ์

กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาท

กลุ่มที่ 4 วิพากษ์วิจารณ์

กลุ่มที่ 4 แสดงบทบาท

กลุ่มที่ 1 วิพากษ์วิจารณ์

7. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปเตรียมตัวและเตรียมการต่าง ๆ เพื่อแสดงบทบาทสมมติตามพิธีที่เลือกในช่วงต่อไป

ชั่วโมงที่ 3-4

ขั้นนำ

1. ผู้สอนทบทวนกฎกติกา วิธีการ และเวลาในการแสดงบทบาทสมมติให้แต่ละกลุ่มฟัง

ชั้นสอน

2. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามพิธีที่เลือก และให้กลุ่มที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์และวิพากษ์วิจารณ์ผลงานตามกติกาที่ตกลงไว้

3. ผู้สอนประเมินผลงานการแสดงบทบาทสมมติ พร้อมทั้งให้การชื่นชมและข้อเสนอแนะแต่ละกลุ่ม

ขั้นสรุป

4. เมื่อแสดงบทบาทสมมติตามพิธีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปสาระสำคัญของพิธีต่าง ๆ ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

5. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม เรื่องศาสนพิธี

6. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และทำแบบทดสอบตอนที่ 9

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ/ CAI สาระพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับกิจกรรมที่ชาวพุทธกระทำ เช่น การรักษาศีล

การทำนุญต์บาตร

2. ใบงาน/ ใบความรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 9

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 9

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา พิธีใดพิธีหนึ่งเมื่อมีโอกาส เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นและปฏิบัติจริง ซึ่งจะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรง

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ เวลา 4 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

ความเคารพคือ การไหว้ความนับถือ ความนับถือเป็นสิ่งสำคัญ หรือการมองเห็นคุณค่าและความสำคัญ แล้วปฏิบัติต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้น หรือสถานที่นั้น (แล้วแต่กรณี) ด้วยความเอาใจใส่ ความเอื้อเฟื้อ และความจริงใจ บางที่ใช้คำว่า คารวะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงหน้าที่ชาวพุทธ และมรรยาทชาวพุทธที่ถูกต้องเหมาะสม
เนื้อหาสาระ

1. มรรยาทชาวพุทธ

1.1 การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

1.2 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 29 การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาที ก่อนเรียน
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบ

ขั้นสอน

4. ให้ผู้เรียนดู CAI สาระพระพุทธศาสนา เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ
5. ให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ของชาวพุทธในพิธีกรรมหรือกิจกรรมนั้น ๆ ว่าได้ปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ ในเรื่องใด ในกรณีปฏิบัติไม่ถูกต้องเหมาะสม จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร
6. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-6 คน ตามความสมัครใจ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลกจากใบความรู้ที่แจกให้
7. ให้ผู้เรียนทำใบกิจกรรม

ขั้นสรุป

8. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเฉลยใบกิจกรรม และสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

9. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจ เพื่อทำกิจกรรมในชั่วโมงต่อไป

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 30 การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจ เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. ให้ผู้เรียนไหว้พระสวดมนต์และนั่งสมาธิ 3-5 นาทีก่อนเรียน
2. ผู้สอนนำข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต้อนรับแขกมาเล่าให้ผู้เรียนฟัง แล้วสนทนากับผู้เรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- ข่าวหรือเหตุการณ์ที่นำมาเล่าเป็นข่าวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับอะไร
- เพราะเหตุใดจึงทำกิจกรรมนั้น
- ถ้าไม่ทำกิจกรรมนั้นจะเกิดผลอะไรขึ้นบ้าง
- นักเรียนเคยทำกิจกรรมในลักษณะนั้นบ้างหรือไม่ ทำแล้วรู้สึกอย่างไร

3. จากนั้น ผู้สอนสรุปคำตอบหรือความคิดเห็นของผู้เรียน เชื่อมโยงกับเนื้อหาเรื่อง การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจ

ขั้นสอน

4. แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-6 คน แสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับเหตุการณ์การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจในโอกาสต่าง ๆ เช่น เมื่อนิมนต์ท่านมาเจริญพระพุทธมนต์ เมื่อท่านมาเยี่ยมเยียน

5. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุป บันทึกผล โดยทำเป็นแผนที่ความคิดในประเด็นต่าง ๆ

ขั้นสรุป

6. ผู้สอนชื่นชมการแสดงของผู้เรียนและชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุทางกาย ทางวาจา ทางใจที่ถูกต้องเหมาะสม

7. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและทำแบบทดสอบ

สื่อการเรียนรู้

1. ซีดีบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระพระพุทธศาสนา ม.6
2. ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต้อนรับแขก

3. ใบความรู้เรื่อง เกี่ยวกับการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- ตรวจกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม
- ตรวจแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- ตรวจแบบทดสอบตอนที่ 10

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม/รายบุคคล
- แบบประเมินกิจกรรม/ใบงานรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- แบบทดสอบตอนที่ 10

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนไปเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา พิธีใดพิธีหนึ่งเมื่อมีโอกาส เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นและปฏิบัติการปฏิสังขารกับพระภิกษุให้ถูกต้องและเหมาะสม

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

เรื่อง สัมมนาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน

เวลา 8 ชั่วโมง

วันที่..... เดือน พ.ศ.

สาระสำคัญ

การสัมมนาพระพุทธศาสนา เป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เพื่อหาข้อสรุปในเรื่องหนึ่ง โดยใช้หลักการ วิธีการ หรือกระบวนการทางพระพุทธศาสนา ผลของการสัมมนาสามารถนำไปเป็นแนวทางแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. จัดสัมมนาพระพุทธศาสนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้
2. หาข้อสรุป ทางเลือก และทางออกของเรื่องที่สัมมนาได้
3. นำข้อสรุป ทางเลือก และทางออกของเรื่องที่สัมมนาไปเป็นแนวทางการปฏิบัติตนได้

เนื้อหาสาระ

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 31 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน เวลา 7 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1-3

ขั้นนำ

1. ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยการนำผู้เรียนเรียนนอกห้องเรียน เช่น ใต้ร่มไม้
2. ผู้สอนแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. ผู้สอนสนทนาพูดคุยกับผู้เรียนเกี่ยวกับการสัมมนาพระพุทธศาสนาในประเด็นต่าง ๆ

เช่น

- สัมมนาพระพุทธศาสนาคืออะไร
- มีเรื่องอะไรบ้างที่ควรจะมีการสัมมนา
- การสัมมนาพระพุทธศาสนาจะก่อให้เกิดประโยชน์อะไรแก่เราบ้าง

4. จากนั้นผู้สอนสรุปสนทนา เชื่อมโยงความรู้ไปสู่เนื้อหาเรื่อง พระพุทธศาสนากับ

การพัฒนาแบบยั่งยืน

ขั้นสอน

5. ให้ผู้เรียนแบ่งออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน โดยใช้วิธีจับฉลาก หรือตามความสมัครใจ แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีประธาน รองประธาน และเลขานุการกลุ่ม

6. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาหาความรู้เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืนทั้งจากหนังสือเรียน และจากสื่ออื่น ๆ

7. จากนั้นให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันเลือกข่าวหรือเหตุการณ์ที่สำคัญ และน่าสนใจที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน ตั้งชื่อหัวข้อเรื่องที่ จะ सम्มนา และส่งผู้สอนให้พิจารณาเพื่อไม่ให้หัวข้อเรื่องซ้ำกับกลุ่มอื่น

8. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข่าวหรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาสังคมนั้นตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

- ปัญหาสังคมนั้นมีสาเหตุที่แท้จริงเกิดจากอะไร
- ปัญหาสังคมนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งใด
- การศึกษาตามหลักการของพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า ไตรสิกขา จะสามารถแก้ไข ปัญหาสังคมนั้นได้หรือไม่อย่างไร จะแก้ไขอย่างไร

9. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุป บันทึกผล และวางแผนการนำเสนอผลงานการสัมมนาในรูปแบบที่หลากหลาย

ขั้นสรุป

10. ผู้สอนจัดผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ ชักถามและวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน 10 นาที โดยการจับคู่ ชั่วโมงที่ 4-7

ขั้นนำ

1. ผู้สอนทบทวนกติกา วิธีการ และเวลาในการนำเสนอผลงานการสัมมนาให้แต่ละกลุ่มฟัง

ขั้นสอน

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสัมมนาในชั้นเรียน และผลัดกันวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน

ขั้นสรุป

3. ผู้สอนให้กำลังใจด้วยการชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะแต่ละกลุ่ม และนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปผลที่ได้รับจากการสัมมนาพระพุทธศาสนา เพื่อเชื่อมโยงกับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพข่าวหรือเหตุการณ์ที่สำคัญและน่าสนใจ ซึ่งเป็นปัญหาสังคมจากหนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ

2. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

ให้ผู้เรียนจัดสัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนาเป็นระยะๆ ในรูปของการสัมมนาย่อย เพื่อหาข้อสรุป ทางเลือก และทางออกต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม เป็นต้น

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- ตรวจผลงานกลุ่ม

2. เครื่องมือวัด

- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- แบบประเมินผลงานกลุ่ม

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้

ให้ผู้เรียนจัดสัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนาเป็นระยะ ๆ ในรูปของการสัมมนาย่อย เพื่อหาข้อสรุป ทางเลือก และทางออกต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม เป็นต้น

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน